

Enrique GARCÍA HERNÁN, *Francisco de Borja, Grande de España, València: Institució Alfons el Magnànim, 1999, 302 p.*

La Institució Alfons el Magnànim ens té acostumats a oferir-nos en la seua col·lecció Biografia estudis de personatges clau en la història, en especial relacionats amb València. En aquesta ocasió es tracta de la biografia del valencià Francesc de Borja (1510-1572), un dels personatges de major importància en la història de la Companyia de Jesús –tercer general de l'orde i únic sant general després d'Ignasi de Loiola–, i de la història dels regnats de Carles V i Felip II.

L'autor, doctor en Història Eclesiàstica per la Universitat Gregoriana de Roma i doctor en Història Moderna per la Universitat Complutense de Madrid, estructura l'obra en tres parts, de cinc capítols cada una, tenint sempre com a punt de referència la privilegiada condició de noble de Francesc de Borja. En la primera analitza la figura de Borja des del seu naixement, passant per la seua condició de marquès de Llombai (1529), virrei de Catalunya (1539-1543), IV duc de Gandia (1543-1551), fins a la mort de la seua esposa, Elionor de Castro, en 1545 (p. 13-125). La segona estudia la seua entrada en la Companyia de Jesús (1546) i finalitza amb la seua arribada a Roma en 1561 (p. 129-175). L'última s'endinsa en la vida de Borja a Itàlia (1561-1565), el seu generalat al front de la Companyia de Jesús (1565-1572) i l'últim any de la seua vida com a conseller del cardenal legat Alexandrí en missió diplomàtica al servici de la Santa Seu per Espanya, Portugal i França, tema que l'autor tracta per extens en el seu llibre *La acción diplomática de Francisco de Borja al servicio del Pontificado*, València, 2000 [ressenyat en aquesta mateixa REVISTA BORJA, 1, R.9]. Conclou amb un apartat dedicat a Borja com a escriptor espiritual (p. 129-255). Compta amb un breu estudi historiogràfic, abundant bibliografia, una cronologia, índex de fonts utilitzades i mapes genealògics.

L'autor presenta al seu biografiat com un home del seu temps, en unes circumstàncies de privilegi que el capaciten per a qualsevol missió, i fa que el personatge resulte més pròxim a nosaltres, amb els seus èxits i fracassos. El llibre no és una hagiografia i transcendeix les biografies oficials que es van escriure a partir de la seua beatificació en 1624 i canonització en 1671, al mateix temps que supera també la llegenda negra (Karrer) i alguns clixés que han marcat la historiografia, com el seu excel·lent govern a Catalunya, la seua “conversió” després de les morts de l'emperadriu, la seua esposa i son pare, el seu matrimoni, o la seua exemplar vida com a jesuïta. García Hernán es mou segur en les seues afirmacions, perquè compta amb abundant documentació i bibliografia, que apareix ben assenyalada en l'aparat crític, d'ací que conte, amb rigor i fluïdesa, el que va passar en la seua vida i analitze quines van ser les causes.

L'autor insisteix en el fet de “ser noble” com una característica que estarà present durant tota la vida de Francesc de Borja. La seua pertinença a l'estament nobiliari i l'educació que rep és fonamental. Així es comprén la seua facilitat per a contactar amb les grans famílies, el seu interès per seguir les vicissituds d'aquestes, la seua disposició per a intercedir en les peticions de privilegis

i els seus naturals desitjos d'engrandir sa casa. Per això, està ficat de ple en la política del seu temps, probablement siga un dels homes millor informats de la seua època, en especial des del seu càrrec com a general de la Companyia de Jesús. Indubtablement, un dels mèrits de l'obra és que emmarca el personatge dins del context de l'època, per la qual cosa el lector s'introduirà també en el mapa polític peninsular, en especial en allò referent a València, que predomina durant el segle XVI.

En resum, una bona biografia de Francesc de Borja, que es llig amb facilitat; indispensable per a un millor coneixement de la figura d'aquest sant.

MIGUEL NAVARRO SORNÍ
Facultat de Teologia de València
Institut Internacional d'Estudis Borgians